

ZPRÁVODAS

ostravské pobočky Genealogické a heraldické společnosti v Praze

Jiří PALÁT

METODY OSOBNÍ DOKUMENTACE PŘI GENEALOGICKÉM A HERALDICKÉM BĚDÁNÍ

Čím výše vystoupíš,
tím širší rozhled.

F.L.Čelakovský: Přísloví

Získávání poznatků, sbírání informací a shromažďování materiálů má důležitý význam v každé lidské činnosti. Třídění poznatků, poznávání dosaženého, analýza problémů je jednou ze základních vlastností každého odborníka a také zdrojem pokroku. Zvláště důležitá je tato činnost v dnešní době, kdy nové poznatky a informace jsou nám předkládány v nesmírných množstvích a v budoucnu bude nových poznatků přibývat ještě mnohem více. K novým poznatkům nutno připočít ještě vše, co bylo napsáno a publikováno v knihách i časopisech a mnohdy ještě na zpracování čeká.

Ve vědách historických je práce s literaturou a prameny věcí základní, a proto významní odborníci v tomto oboru jsou také výbornými bibliografy a vynikajícími znalci tištěných poznatků a informací.

Často si mnozí z nás, kteří se amatérsky zabýváme historií, genealogií i heraldikou, kladou otázku, zda můžeme v této informační bouři udržet krok s lidmi, kteří jsou v tomto oboru profesionály. Jistý předpoklad zde existuje. Vyžaduje to však velmi dobrou organizaci studia a racionalizaci sběru poznatků i jejich archivování.

Možná, že právě zde by měla být první styková plocha mezi amatérem a profesionálem ve vědách historických. Získávání materiálů písemných či hmotných je práce velmi zdoluhavá a obtížná. Při dobrém metodickém vedení by bylo možno získat za přispění amatérů mnoho cenných tematických soupisů literatury, výběrových bibliografií ze starých novin a časopisů, které mnohdy ještě zatím nenašly své zpracovatele. Poučným může být v tomto směru Soupis

heraldických památek na území města Ostravy, který zpracovávají členové ostravské pobočky GHSP ve spolupráci s Archivem města Ostravy.

Systémy osobní dokumentace tvůrčích pracovníků jsou v podstatě aplikací metod užívaných dnes v knihovnách, vědeckých ústavech, upravených pro vlastní potřebu jednotlivce. Největší úlohu zde hraje otázka praxe či poučení z vlastních chyb a využití zkušeností jiných. Osobní dokumentace tvůrčího pracovníka se liší od informačního systému ústavu tím, že je zaměřena :

a/ na speciální a detailní informace a

b/ na úzký tematický okruh (1)

Předložený elaborát chce metodicky neznat směr práce s prameny a literaturou při genealogickém a heraldickém bádání. Členové ostravské pobočky GHSP byli s tímto problémem podrobněji seznámeni v květnu tohoto roku.

Tato přednáška byla rozdělena do pěti oddílů:

1. Odkud sbírat nové poznatky
2. Zpracovávání nových poznatků
3. Záznamové lístky
4. Ukládání a třídění nových poznatků
5. Bibliografická poznámka

Pro písemné zpracování byly odkazy na příslušnou literaturu umístěny vždy na konec jednotlivých pokračování.

1. ODKUD SBÍRAT NOVÉ POZNATKY

Máme-li využívat získaných poznatků, musíme mít možnost se k nim vracet, a k tomu přidat ještě jednu důležitou zásadu : neustále získávat nové poznatky dalším studiem literatury. Když se to naučíme, získáme denně půlhodinovým studiem tolik, co jiní za půl dne (2).

Informace a poznatky populárně vědecké se dají získat z novin a časopisů; jestli nás článek zaujal, vystříhneme jej, označíme a založíme do tematického archivu. Např. článek v Rudém právu označíme: RP 780615. Zkratka novin je známá, 780615 znamená vlastně 15. 6. 1978, tedy systém rodného čísla, dále toto šestimístné číslo data slouží jako pořadové číslo výstřižku. Čím vyšší je číslo, tím novější je záznam (3). Tematický archiv je v podstatě archiv podle témat. V našem případě jsou témata v kartotéce označena symboly nebo nápisy označující genealogii, heraldiku, místopis, regionální dějiny, epigrafické památky, dějiny řemesel a techniky atd.

Poznatky z odborných časopisů jsou zdrojem nejnovějších poznatků a velmi cenným dokumentačním pramenem. Jsou tu články mnoha autorů a jsou vlastně otiskovány práce, které byly na autorově stole před několika měsíci. Tedy velmi čerstvá informace. Každý odborný časopis má velmi cenný oddíl zpráv, recenzí, referátů a diskusí. Přináší zprávy o knihách a interních tiscích, které jsou určeny pouze úzkému okruhu čtenářů. Kupujeme-li 2 - 3 odborné časopisy, získáme za několik let velmi solidní základ tematického archivu. Platí zásada, že by se měl kupovat jeden časopis celostátního významu /např. ČSČH/ a nejméně jeden odborný časopis s oblastí či krajevou působností /VVM, SlSb/.

Ostatní časopisy můžeme sledovat v čítárnách nebo vědeckých knihovnách (4). Z nejdůležitějších si pořizujeme dokumentační záznamy, excerpta, fotokopie atd. Státní vědecké knihovny v Ostravě a Olomouci vydávají novinkovou službu i ze zahraničních časopisů, ke které je možno se bezplatně přihlásit. Ke sledování celé produkce časopisů slouží bibliografické katalogy : pro ČSR články v českých časopisech, pro SSR články ve slovenských časopisech. Tyto soupisy jsou velmi cenné pro oblast společenských věd.

Získávání nových poznatků z knih. Knihy jsou základním pramenem hlubšího studia, ale jejich vývody, poznatky, informace jsou staré dva tři roky. Mělo by v zásadě platit, že lidé, kteří se začínají seznamovat s oborem, by měli nejdříve číst základní knihy a příručky, kdežto zkušený odborník by měl věnovat více času odborným časopisům. Seznamujeme-li se s nějakým novým problémem, studujeme-li hlouběji nějakou otázku, měli bychom dodržet asi tento postup :

- a/ naučné slovníky,
- b/ sborníky, ročenky, zprávy ze sjezdů a konferencí /velmi cenný pramen; zde se obráží současně názor mnoha předních odborníků na stejný problém či otázku/,
- c/ knihy, vydávané v účelových nákladech /vydávají musea, archivy, university, výzkumná pracoviště/,
- d/ skripta vysokých škol,
- e/ odborné knihy k danému tématu (5).

Bibliografické soupisy, výběrové bibliografie jsou výbornými pomocníky každého vědeckého pracovníka nejen tím, že mu uspoří mnoho času, který by sám na vyexcerpování literatury potřeboval, avšak také tím, že bývá zpracovávána daleko důkladněji sledováním širší základny tištěných pramenů a literatury, než by badatel sám předpokládal (6). Pro informaci uvádím tři nejdůležitější práce z tohoto oboru za poslední léta s působností pro Severomoravský kraj :

- a/ Bibliografie historicko-vlastivědné literatury Severomoravského kraje za léta 1945 - 1975 (7).
- b/ Bibliografie historicko-vlastivědné literatury k období z let 1848 - 1960 na Moravě a ve Slezsku (8).
- c/ Výběrové bibliografie a soupisy pramenů k dějinám dělnického hnutí a KSČ (9).

Prostudováním uvedených děl, pořízení titulových /jmenných, předmětových aj./ bibliografií se každý, kdo se zajímá o uvedené témata dostane velký kus dopředu.

1.1. NORMY ČSN

Prohlídkou seznamu Československých státních norem zjistíme, že v podstatě celý náš odborný život je řízen určitými pravidly - normami. Rozsáhlá je také normalisace v oboru bibliografií, psaní referátů, v druzích písma atd. Mnoho užitečného naleznou v ČSN i lidé, kteří se zabývají společenskými vědami. Pro vaši další práci jsem provedl výběr z nejdůležitějších ČSN /řazeny jsou podle čísel ČSN/:

ČSN 010194 Pravidla pro vypracování referátů /abstraktů/ z odborné literatury. 1970.

- ČSN 010196 Bibliografický /dokumentační/ a katalogisační záznam. 1973.
/Závazná norma pro knihovny, vědecké ústavy; velmi podrobný návod pro založení a vedení katalogů v těchto institucích/.
- ČSN 010197 Bibliografické citace. 1973.
/Tato norma stanoví zpravidla pro tvoření bibliografických citací a jejich uvádění v odborných neperiodických a periodických publikacích. S dodržováním této normy je ještě i dnes mnoho renomovaných autorů na štíru, stačí jen nahlédnout do odkazů na literaturu v odborných časopisech./
- ČSN 010198 Formální úprava rešerší. 1972.
/Platí pro strukturu a vnější úpravu dokumentografických rešerší, vypracovávaných útvary vědeckých, technických a ekonomických informací a knihovnami./
- ČSN 016910 Úprava písemností psaných strojem. 1976.
/Norma platí pro úpravu všech písemností psaných strojem./
- ČSN 880220 Úprava rukopisu pro sazbu. 1975.
/Zde jsou zachyceny hlavní zásady pro úpravu knih, časopisů, novin a jiných tiskovin./
- ČSN 330410 Korekturní znaménka a jejich užívání. 1970.
/Návod pro korektury článků, knih. Graficky znázorněno./
- ON 835381 Tisková písma - karta vzorů. 1971.
/oborová norma/
/Vzory písmen užívaných pro tisk knih, novin a časopisů, užívaných československým polygrafickým průmyslem./

Uvedené normy, pokud nejsou již rozebrány, je možno koupit či objednat v n.p. Kniha, prodejna norem, Ostrava-Poruba.

2. ZPRACOVÁVÁNÍ NOVÝCH POZNATKŮ

Víme všichni z vlastní zkušenosti, že prožitá událost, nabytá zkušenost zanechává hlubokou stopu. To, co však jen čteme, slyšíme, zanechává dojem slabší a časem se úplně ztrácí (10). Stejně je tomu i se studiem, které bych nazval "procházkou dějinami". Je to způsob, který je založen na získávání poznatků četbou, bez trvalejšího záznamu či pořízení jakéhokoliv výpisu. Hlavní důraz je zde položen na vlastní paměť, a to je velmi ošidné v každém věku. Také fáze, kdy si při studiu sice děláme poznámky, pořizujeme výstřižky, děláme výtahy z knih, provádíme archivování, avšak bez propracovaného systému, nevede k žádnému cíli. Potřebujeme-li určitý poznatek vyhledat, doložit svou argumentaci, informaci, poznatek nenalezneme. Nemusí se nám to stávat, když se budeme řídit následujícími radami:

- a/ Přečtený text chceme mít zpracován tak, abychom měli odlišeno podstatné od méně důležitého.
- b/ Chceme rychle zjistit, kde jsme o věci četli.
- c/ Nový poznatek má být zaznamenán buď celý nebo ve výtahu, abychom jej mohli kdykoli použít bez hledání originálu.
- d/ Potřebujeme mít kdykoli k dispozici celý text.

Uvědomíme-li si, co chceme trvale z těchto bodů užívat, provedeme případné kombinace, vyřešili jsme vlastně celý problém. Nyní nám nic nestojí v cestě, abychom začali budovat vlastní informační systém (11).

a/ Odlišování přečteného textu.

Technika čtení a rozlišování textu je dnes všeobecně známá, ale také stejně rozporná v metodách a využití. Zájemcům o podrobnější studium tohoto problému bych rád doporučil některá díla (12).

b/ Chceme rychle zjistit, kde jsme o věci četli.

Tato metoda je nazývána z k r á c e n ý m d o k u m e n t o v á n í m a ji vytvořil počátkem šedesátých let dr. Jiří Toman, metodolog ČSAV Praha. Uvedený typ dokumentování dává možnost rychlého shrnutí, první souhrnné informace o daném problému.

GENEALOGIE - teoretické a metodické články				
G.v dnešní podobě-Polišenský	^{GH} Listy	1974 č.1	3 - 7	-
G.a hist.demografie - Maur	"-	1974 č.4	4 - 7	-
Kvant. genealogie - Honc	"-	1976 - 77	1 -13	-
možnosti a cíle				
Ideové náměty a úvahy- Fremut	"-	1976 - 77	101-115	-
Česká geneal. a ceny - Honc	"-	1978-	1 - 20	
podřan.nemovitostí do r.1848				

obr.1 - Příklad karty zkráceného dokumentování/píšeme rukou/

Pro vedení zkráceného dokumentování je nejvhodnější použít kartotéčního lístku formátu A5 /210 x 147 mm/ linkovaného, které je možno koupit v prodejnách papírnictví. V záhlaví je zapsáno heslo /téma/, v první největší rubrice je bližší specifikace záznamu/není to přesné znění názvu článku/, osvědčilo se mi psát na pravou stranu této rubriky i jméno autora, ve druhé zkratku časopisu, ve třetí ročník, popř. číslo časopisu, ve čtvrté stránky uvedeného časopisu a v posledním sloupci počet ilustrací či fotografií (13). Hesla do záhlaví karet

volíme tak, aby jejich význam nebyl ani příliš povšechný, ani hodně speciální. Dr. Toman připomíná, že četnost- záznamů by měla být taková, aby na kartách přibývalo ročně 15-20 záznamů. Používám k jednotlivým heslům ještě doplňujících podskupin. Např. pro heslo Genealogie, které je velmi obecné, používám těchto podskupin :

Genealogie - teoretické a metodologické články
- osobností čes. historie
- moravských rodů aj.

Takto upřesněné podskupiny řadím k jednotlivým heslům podle abecedy. Metoda zkráceného dokumentování je velmi rychlá a časově nenáročná; jeden zápis trvá 2-3 minuty. Zpracováváme-li časopis nebo knihu, týkající se více témat, např. heraldiky, sfragistiky, genealogie atd., rozepisujeme pod jednotlivá hesla. Musí platit zásada : Kolik karet, tolik témat.

Užívání této metody má však jednu velkou nevýhodu : schází zde bližší bibliografické údaje, tj. přesný název článku, rok vydání, nakladatel. Nelze ji proto užívat pro citace v odkazech na literaturu, které se musí řídit ČSN 010197. Zkrácené dokumentování je tedy vhodné jen v těch případech, vlastníme-li uvedenou literaturu nebo je-li rychle k dispozici.

ODKAZY NA POUŽITOU LITERATURU

1. Toman, J. : Technika osobní dokumentace. In: Otázky řízení vědy a výzkumu. 1. vyd. Praha 1967. s. 213.
2. Toman, J. : Jak sbírat vědomosti. 1. vyd. Praha 1961. s.35.
3. Toman, J. : Organizace a technika duševní práce. 1. vyd. Praha 1970. s. 126.
4. Toman, J. : Jak sbírat vědomosti. 1. vyd. Praha 1961. s.13.
5. tamtéž, s. 16 - 30.
6. Kubíček, J., Vlach, J.: Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848-1960. Svazek 2.1.vyd. Ostrava 1968. s.9.
7. Demčíková, E., Stratil, I.: Bibliografie historickovlastivědné literatury Severomoravského kraje za léta 1945-1955.1.vyd. Opava 1968.
Baletka, L., Hoblíková, M., Bibliografie historicko-vlastivědné literatury Severomoravského kraje za léta 1956-1965. 1.vyd. Opava 1970.
Dubová, J.: Bibliografie historicko-vlastivědné literatury Severomoravského kraje za léta 1966 - 1970. 1, vyd.Opava 1972.
Dubová, J.: Bibliografie historicko-vlastivědné literatury Severomoravského kraje za léta 1971 - 1975. 1.vyd.Opava 1976.
8. Kubíček, J., Vlach, J. : citované dílo
9. In: K metodickým otázkám regionálních dějin dělnického a komunistického hnutí. 1. vyd. Ostrava 1976. s.75-195.
10. Toman, J.: Jak sbírat vědomosti. 1.vyd. Praha 1961. s.99.
11. tamtéž, s. 100.
12. Toman, J.: Organizace a technika duševní práce. 1. vyd. Praha 1970. s. 62.
Hoch, A.A. : Organizace duševní práce. 5. vyd. Praha 1949.s.45
Zielke, W.: Čteme rychleji, čteme lépe. 1. vyd. Praha 1972. s.12
Zielke, W. : Jak racionálně studovat. 1. vyd. Praha 1977.s. 151.
13. Toman, J.: Organizace a technika duševní práce. 1. vyd. Praha 1970. s. 117.

Libuše CIMALOVÁ

MATRIKY PORUBSKÉ FARNOSTI

Složitá problematika populačního vývoje v naší republice v posledních desetiletích vedla k zařazení výzkumu celkového vývoje naší populace do Státního programu základního výzkumu. Jeho součástí je i státní výzkumný úkol "Výzkum a ústřední evidence pramenů k předpokladům a průběhu demografické revoluce na území Československa v letech 1750 - 1950", který chce formou důkladného historicko-demografického průzkumu vývoje řady oblastí v Československu objasnit vznik a průběh demografické revoluce na tomto území v minulých staletích. Práci na tomto úkolu byli pověřeni především archiváři všech stupňů. Od roku 1977 se zúčastňuji řešení tohoto výzkumného úkolu a zkoumám vývoj farnosti Poruba.

Tuto farnost jsem si vybrala zejména pro velmi dobrou dochovanost archivních materiálů, která je lepší než u dalších farností na dnešním území Ostravy včetně farnosti moravsko-ostravské. Kromě toho byla tato farnost přece jen poněkud stranou od bouřlivě rostoucí ostravské aglomerace, kde by zkoumání populačního vývoje nebylo vzhledem ke značné imigraci národnostně různorodého obyvatelstva vhodné. Ve sledovaném období 1661 - 1850 byla farnost Poruba zemědělskou oblastí, ve které rozvoj průmyslu nebyl znatelný.

Porubskou farnost tvořily obce Poruba, Třebovice, Vřesina a Svinov, jehož místní část "Velká strana" byla až do roku 1783 součástí klimecké farnosti. Matriky farnosti Poruba tvoří souvislou, nepřerušenu řadu od roku 1661. Nejstarší dochovaná matrika byla započata po obnovení katolické fary v Porubě v roce 1661 za protireformace. Do té doby byla fara luterská; žádné matriky ze starší doby nejsou známy.

Historicko-demografický průzkum probíhá v zásadě v několika dílčích etapách. První etapa, provedená v roce 1977, se zabývala průzkumem úmrtnosti, druhá etapa, jež probíhá v roce 1978, průzkumem porodnosti.

Vzhledem k současnému stavu průzkumu je možno seznámit zájemce s některými poznatky z průzkumu úmrtnosti a se stavem základního pramene pro rodopisce - matrik.

První svazek matriky /1661 - 1696/ zaznamenává křty, sňatky, a pohřby. Úmrtní zápisy do roku 1680 obsahují jen údaje o dni pohřbu, jméno zemřelého, popřípadě zaměstnání, u žen odvolání na manžela. Věk není rozlišen, pouze děti jsou označeny jako syn anebo dcera. Jen ve výjimečném případě je věk uveden /105 let/. V některých případech je mrtvý označen jako "starý" nebo "stará". Po roce 1680 se již u dětí častěji uvádí stáří. Údaje o věku dospělých se začínají zaznamenávat od roku 1686/ v jednom případě stáří uvedeno, v 10 neuvedeno/, v dalších letech údajů o stáří přibývá a v roce 1696 je stáří uváděno u 2/3 dospělých a téměř všech dětí. Dále udána obec bydliště zemřelého. Matrika od roku 1697 obsahuje již obvykle datum úmrtí a údaje o stáří zemřelého, jinak rozsah údajů se neliší od prvního svazku. Od roku 1770 je připojen rovněž záznam o jménu zaopatřujícího a pohřbívajícího kněze a místu pohřbení.

Do roku 1784 je vedena matrika chronologicky pro všechny obce farnosti dohromady, od roku 1785 jsou vedeny matriční zápisy samostatně pro každou obec. Od tohoto roku je uváděna i příčina smrti, bydliště včetně čísla domu a další náležitosti podle nařízení Josefa II. z 20. 2. 1784.

Matriky byly vedeny do roku 1696 česky, od roku 1697 latinsky, od roku 1785 německy.

V celém období jsou do matrik zapisováni všichni zemřelí ve farnosti, od roku 1785 jsou jinověrci označováni.

Z excerpce matrik vyplynuly demografické krize ve sledovaném období, tj. roky, kdy došlo ke značnému /alespoň dvojnásobnému/ nárůstu úmrtí proti průměru předchozího roku.

Nejvýraznější demografické krize se projevují v letech 1675, 1715, 1737, 1779 a celkově se jeví podstatně vyšší úmrtnost v letech 1790 - 1812 v souvislosti s napoleonskými válkami a častými průchody vojsk, která sem zanášela infekční nemoci.

Konkrétní příčina demografické krize je známa v roce 1715, kdy byla krajina postižena morem. V této souvislosti je zajímavý odlišný vývoj ve Svinově, kde na rozdíl od jiných obcí farnosti došlo k poměrně malému zvýšení počtu úmrtí. Rovněž v roce 1779 způsobil vzrůst úmrtnosti hlá domor.

V některých obdobích demografických krizí nelze z dostupné literatury příčiny zvýšené úmrtnosti spolehlivě zjistit. Např. k nejvýznamnější demografické krizi v roce 1737 /farář v matrice uvádí: "... v době 100 let jsem nanalezl tolik mrtvých v matrice"/ nemůžeme určit, o jakou epidemii šlo. Příčiny mortalitních krizí ve starším období bude nutné zřejmě stanovit průzkumem dalšího archivního materiálu nebo odhadnout ze známých příčin zvýšené úmrtnosti v sousedních oblastech.

Demografickou krizi v roce 1779 lze spojit s pruskorakouskou válkou /5. 7. 1778 - 13. 5. 1779/, kdy Prusko obsadilo slezské území až po Opavu; na Bílovecku a Klimkovsku byli Rakušané. Během roku 1779 bylo pohřbeno v Porubě 15 vojáků Chorvatů, příslušníků rakouského vojska.

Za napoleonských válek byla častou příčinou úmrtí tyfem a cholerou.

Některé případy zvýšené úmrtnosti jsou pravděpodobně důsledkem zvýšení natality v příslušném roce a v té době velmi vysoké dětské úmrtnosti.

Z rozboru úmrtnosti vyplývá, že v počátečním období úmrtnost dospělých ve středním věku je velmi nízká. Asi do roku 1750 byl úmrtní věk dospělých vyšší /velmi často věk 70 - 100 let/, pak klesá na 60 - 80 let. Do roku 1747 bylo ve farnosti vykázáno 9 úmrtí osob starších 100 let, od tohoto roku již žádná. Podobně klesá i počet úmrtí v rozmezí 90 - 99 let: v letech 1691 - 1750 je jich 78, v letech 1751 - 1842 jen 12. Dětská úmrtnost je pro celé období velmi vysoká. Na celkovém počtu úmrtí se úmrtí dětí podílejí 44 - 59 %.

V matrikách je řada zajímavých údajů, např. o zaměstnání obyvatelstva /záznamy o porubských rektorech, učitelích, písařích, šafářích, mlynářích a mlynech apod./, vyjimečných případech úmrtí atd.

Matriky porubské farnosti mohou být důležitým pramenem pro genealogy: je zde řada typických jmen, která jsou v těchto obcích běžná ještě dnes: Prokop, Besta, Bajgar, Hurník, Martiník aj. Jsou zde také uvedena data o narození, oddavkách a úmrtí místní šlechty, zejména majitelů třebovického a porubského Panství, kteří zde pobývali /Skrbenští, Viplarové z Ušic, Demblínové, Čaderští, Gusnarové aj./.

Prameny:

1. Státní oblastní archiv v Opavě, Rodné, oddavkové a úmrtní matriky farnosti Poruba 1661 - 1857, sign. Bi-XI-1-12.
2. SOA Opava, Rodné, oddavkové a úmrtní matriky farnosti Klimkovice 1698 - 1783, sign. Bi-VI-1-4.

Viktor PALIVEC

KARUSEL JMEN

Sotvaže se badatel o rodech nebo znacích dotkne svých zájmových oborů, již stane na prahu říše, v níž podle Plauta nomen atque omen. Jméno a zároveň znamení, jež souvisí s představou, dojmem, činností něčeho nebo někoho, jméno, bez něhož by orientace číselná, tvarová nebo barevná byla těžko myslitelná, jméno, jež navozuje vztažnost a poměr, jméno, jež charakterizuje čas minulý i dnešní a nazírání těch, kdož v něm žili a jej spolu tvořili.

Nikoli, nepůjde tu o studium jmen, či jak Němci říkají ve svých příručkách jednoslovně Namenkunde, Angličané Onomatology, my onomatologie, tedy nauku o jménech a jejich klasifikaci, ale o něco jiného, co předpokládám se dotýká našeho vnitřního sluchu a vnímání a vytváří tu mnohobarevný kaleidoskop tak či onak harmonicky význívající nejen svou obsahovou, ale i formální stránkou.

Domnívám se, že nebudu daleko pravdy a mínění rodopisců a znakovědců, když řeknu, že česká jména, s kterými přišli do styku, byla nejen pozoruhodná, ale namnoze příjemně milá, někdy až okouzlující. Jako je kus staré romantiky napsán na celku znaku nebo i jeho části, taktéž je i ve jménech rodových, křestních a věcných, často již popráškem věků zešedlých. Snad proto jsou oba obory tak oblíbeny a pěstovány.

Již ctihodný doyen české heraldiky August Sedláček si povšiml toho, že naše stará heraldická mluva se vyznačuje určitou něžností a úměrností. Zvíře má ústa, nos, hrdlo, spár. Ale to je jen část za celek, v němž zasloužilý badatel rozehrává ve svém obsáhlém díle archaickou řeč. Co říká např. ústům rozžhaveným tj. rozpáleným, plamenné orlici nebo slovu zelení tj. zeleným listům, trávě, ale i safíru a turkusy tj. safíru a tyrkysu, poloutrojříčí, poloutrojčáří, poloupruhu, trojpeří, anebo celé starobylé dikci jako např. srnec k běhu pozdvižený, hrdlo sanětí, stínky červené barvy způsobem zdi se vidí a pod.

do blasonů vniká starý pravopis z pramenů nebo erbovních listů; čteme slova rytíř, svů, puohon, stará slova chrstice, daněl, hříč, plechovnice, ostrve, kolec, dnes už výrazy těžko vysvětlitelné z hodnotí a služeb dávno změněných, cechovních společností a jejich díla, příbuzenské a pokrevenské souvztažnosti, ujci, strýně, tetění a strýčení, vymahlá vojácká terminologie, právní pojetí i řeč, hospodářská označení, heroltské výrazy znakové.

Nade věím stojí v stráží staletí jména vlastní, osobní, rodná. Není tomu ještě tak dávno, kdy jsme rozpačitě psali do občanských průkazů jméno křestní, osobní, rodné, zatímco latina už dávno si tuto věc vyřešila v termínech praenomen a cognomen. Od rozbřesku našich dějin se objevují podivuhodná jména lidu v jednoslovné formě staročeských slov : Milhost, Kaka, Tulej, Hohol, Lelek, Jurata, Kojata, Čečen, Letiňa, Čajek, Radej, Nesut a další.

A pak přišla rodová jména feudálů velkých i malých, pánů i zemanů. Sledujme jen znění predikátů z Hory. Tedy : Kamenné, ale i Olivé, Kamzíkové, Kapí, Klokotské, Bílé, Kutné, Libé, Vlčí, Kraví a také jména podivuhodná s příděchem jemného humoru : Halama z Běchor, Vojsko z Bogdančevic, Krtek z Božího domu, Slepice z Čechovic, Človíček z Popovic, Vejhálek z Koutů, Kousek ze Sobětiček, Rádpil ze Žďáru, Šafrán z Veselé, Sele z Bransud, Zpěvák z Kopidlna. Višně z Větrní, Švanec z Řeči, Nožička z Votína, dokonce i Špína z Jenišovic a Trouba z Javoré. Pěkná stará jména však znějí u Daliboha z Votic, Zarsy z Chobotic, Jarohněva z Úsuší, Dobrohostě z Mělnic, Bůdivoje ze Sedčic, Hostislava z Petrovic, Jelníka z Koldína. Přichází zdvojení od téhož kmenoslovného základu jako např. Bělský z Bělčic, Belvic z Belvic, Elsnic z Elsnic, Doubravský z Doubravice, Hodějovský z Hodějova, Hájek z Hájku, Cholupický z Cholupic, Kobylka z Kobylího, Lipský z Lípy, Outerší z Outerého, Radecký z Radče, Žďárský ze Žďáru a Žlutický ze Žlutic.

To již vniká do české německá terminologie. Hrady končí na-burg, -berg, -stein, -feld a také jména s predikáty se mísí dvojjazyčně. Buď zůstává osobní jméno české a predikát německý, někdy odvozený z českého jména, nebo naopak, osobní jméno ne německé a predikát český. Příklad pro první skupinu : Bucek z Löwenfeldu, Bušek z Eisenberka, Čížek z Jenštejna, Dobrohost z Ronšperka, Fiala z Feiglfeldu, Pátecký z Frajktaku, Kočka z Katzensteinu., Macák o Ottenburku, Turek ze Šturmfeldu a Rosenthalu. Pro druhou skupinu : Langhamer z Úrazu, Messenberk z Hluku, Reich z Viník, Tumberger z Nové Vsi, Weiss z Petřína, a další. Až odiozně znějí nám však dnes jména jako Vepř Svinda z Třemšína, Vražda z Kunvaldu, Bernard Zloděj ze Svinařova. A přece naše předky nijak nevzrušovaly, spíše vytvářely úsměvy z užité přezdívky nebo koruptely asi tak jako lidové složeniny: Vobčsilpivo/1539/, Tříkráztlý /1495/ Vzaduhladkej/1520/, Málodobrej /1581/, Dobřesechovej /1581/, Zejtradomů /1589/, Polehniďále /1596/, aj. Když psal v roce 1933 Karel Čapek svoji esej O povaze našich předků, usoudil, že již podle jmen se u praotců těšily zvláštní oblibě kratochvíle, dobrá pohoda a řečnost. U takového Vyskočila to zní třeba jako petrifikovaná pointa nějaké anekdoty. Někdo nějak vyskočil a povídalo se o něm v žertu dál, až mu to zůstalo jako přezdívka.

Čapek tvrdí, že pomalu každé druhé české jméno má v sobě stopu té na někoho ušité posměvačné přezdívky, z níž se zrodilo. A píše doslova : Těžko se ubránit dojmu, že i ti všelijací Hrdinové, Slavíkové, Moudří a Pokorní bývali na počátku mínění nějak podšitě, někomu na potvoru". Čili staří si rádi zašprýmovali na účet svého souseda, který jim asi nezůstal odpověď dlužen. Rozhodně nebyli pochmurní a košení. A uzavírá : "Česká jména jsou radikálně demokratická až po tu svou veselou a důvěrnou všednost".

A přece, zdá se, že některá tato stará jména byla tak pěkná a emotivní, že i dnes jsou obdivována. Což např. ve stíženém listu k Fusově při v Kostnici neznějí tato jména sugestivně dálkou patnáctého století? Brun z Bělé, Pelhřim ze Skopytec, Markvart z Jíkve, Pardus ze Žeranovic, Lacek z Kravař, Čéček z Pakoměřic ?

Tato jména zmizela, ale nezmizela docela jména poddan-ská, která ještě dnes nalezneme v adresářích, byť často jsme ani neporozuměli jejich smyslu. Kdo ví, že příjmení Soukup značilo člověka spolukupujícího, zprostředkovatele, jméno Šnejdárek nebozínek, jméno Rašín značilo odnož nebo potomka, jména Raška starého ptáka, čermáčka, ale i žalud-ské eso v kartách. Slovo Pištěk pak ptáka skřivanovitého zbarvení, příbuzného strnadu a druhý náš mim se jistě nepo-horší, prozradíme-li, že jméno Štercl značilo dřevěné nása-ďiště u starých hornických huntů. Jméno Matloch znamenalo jídlo všelijak zpatlané, Muna byl zevloun, Nekola drsný, zavilý člověk, Trefný naopak člověk obratný, zručný. Okrou-hlík značil kulatý hrnec, Pančava dlouhý klacek, Pánek byl čeledín u koní, Zach veliký jedlík a Duspivo ten, kdo rád pil pivo.

Ještě větší kolotoč jmen zaznamenáváme u praenomen. Zprvu slovanská, pak křesťanská a konečně cizí, vždy s urči-tou módou. Společenské proměny našeho století zanechávají také obraz v oblíbě určitých jmen. Jestliže ještě po první světové válce oživovala tradice českých a slovanských jmen, třicátá léta přinášejí již oblibu jmen západních, zvláště francouzských, ale i severských, zvláště u ženských jmen. Tedy Aneta, Odeta, Iveta, Ivona, Dana, Dagmar, Ingrid, Erik a jiná. Po druhé světové válce zdůrazňuje se slovanský cha-rakter osobních jmen jako Boris, Alexej, Ivo, Věra, Naděžda, Soňa, Nataša, Olga, Tamara. Přichází konečně éra filmových a literárních předloh jako např. Patricia = Vlasta, Henrieta = Jindřiška, Sidonie = Zdeňka, Angela = Anděla, Beatrice = Blažena, Blanka = Běla, Flora = Květa, Ilona, Nelly = Helena, Irena = Lubomíra aj. V současné době, alespoň v Praze /1976/, jsou v oblíbě jména v tomto pořadí : Jan a Jana, Petr, Kate-řina, Martin, Petra, Martina, Tomáš, Jiří a další. Avšak na-lezneme také jména cizího původu jako Renatus, Roman, Patrik, Edvin, Andrea, Adriana, Consuela, Klaudia aj.

U všech těchto cizích i zdomácnělých jmen je ještě cosi zajímavého. Kdo ví, co vlastně v českém překladu znamenají? Byl by to celý slovník podobný publikaci Miloslavy Knappové o jménech, kdybychom měli vyjmenovat a také z jakého jazyka přišla ke cti. Tak např. v Hebrejštině Jan značí milostivý bůh, Josef přidávající, Anna milostiplná, Daniel božský soudce, David milovaný, Gabriela žena boží, Ruth př telkyně, Eva životodárná, Marta pečlivá.

Z řečtiny jméno Petr /petros/ je skála, Štěpán ověnčený, Jiří /georgos/ je rolník, Ondřej udatný muž, Alexandr obránce mužů, Kryštof krystonoš, Helena svítící, Žofie moudrá, Kateřina cudná. A z latiny? Pavel je malý, Kliment laskavý, Marek bojovný, Ignác ohnivý, Hortensie zahradnice, Veronika vítězná, Klára jasná, Renata znovuzrozená, Stela hvězda, Regina královna. Z němčiny přišlé jméno Arnold značí orlovládce, Erhard muže čestného, Erich ctihodného, Leopold udatného, Robert slavného, Hedvika ženu vítěznou. Z angličtiny přišlý Eduard značí strážce štěstí, Alfréd moudrého rádce, z francouzštiny René značí znovuzrozený, Simona naslouchající a dokonce z kelštiny, kde značí Brigita mocnou, Artur vznešeného a Alan svorného muže. Značně již jsou zapomínaná stará jména dříve hojná, jako Prokop, Vojtěch, Boleslav, Alžběta, Alois, ale i Božena a Růžena.

Avšak rodopisec a heraldik při svém průzkumu přijdou jednou na další jména opravdu pozoruhodná, pěkná a líbezná. Ve starých archiváliích, a to speciálně v kvaternech, což značilo původně čtyřlístí, spíše však zápisy v zemských deskách. Nuže, tyto desky mají přenášet hezká jména. Pro vzájemné rozeznání podle barvy. Naším předkům nestačilo, že byl kvatern bílý, červený, zelený, modrý, fialový, zlatý a stříbrný, ale na množství svazků bylo třeba vyčerpávat daleko více barev a takových, které si těžko představujeme. V gradaci nejnižší a ještě pochopitelná byla barva popelavá, kropená, brunatná, měděná, pomerančová, duhová, tygrová, sivá, lazurová, tělová, ale co říci barvám, které byly označeny slovy: aurikulová, balsaminová, včeličková, papoušková, rozinová, cypřišová, nebeská. Anebo ještě více nepochopitelné: blumeranová, kolumbinová, pomogranová, trastaminová? A vrchol stupňování: černá nebo šedivá starostlivá anebo mrtvá! To už se těžko vžít do představ předků.

A tak zůstává jen barevná esence s emotivním oparem, který se fixuje od staletí do staletí, aniž by ztrácel něco ze své poznávací upotřebitelnosti, ale i kouzla slova romanticky podbarveného, z něhož i poetická licence může leccos pozoruhodného vytvořit.

Eva GARBOVÁ

NÁHROBEK CTIBORA SYRAKOVSKÉHO Z PĚRKOVA V KOSTELE SV. JANA KŘTITELE VE STARÉ VSI NAD ONDŘEJNICÍ

Jedním ze souboru čtyř renesančních náhrobků, patřících některým členům rodu Syrakovských z Pěrkova a nacházejících se v kněžišti kostela sv. Jana Křtitele ve Staré Vsi nad Ondřejnicí, je náhrobek Ctibora Syrakovského z Pěrkova, majitele Staré Vsi, Paskova, Zábřehu nad Odrou, nejvyššího písaře Markrabství moravského, příslušníka starého, původem polského rodu, usedlého ve Slezsku a na Moravě, kam tento rod přišel asi v polovině 16. století.

Výše zmíněný soubor čtyř renesančních náhrobků, pocházejících z přelomu 16. a 17. století, se nalézá v kněžišti kostela vpravo. Náhrobek Ctibora Syrakovského z Pěrkova je vysoký 270 cm a široký 90 cm, Je na něm znázorněn rytíř v brnění, který levicí přidržuje meč, u pravé nohy má štít se znakem Syrakovských z Pěrkova. /V Pilnáčkově knize Rody starého Slezska, III. díl je na str. 119 znak Syrakovských z Pěrkova popsán takto : "Tzv. erb Ogončík, bílá střela na červeném poli, klenot dvě ruce, často prsten či kruh držící, červeně oděné". / V horní části náhrobku se nachází nápisové pole, v němž je vytesán český nápis, provedený gotickou frakturou. Znění nápisu :

Letha Panie 1600 w Patek den Pamatny Narozenie /
Blahoslawene Panny Maryge dokonat gest Zywoť /
swuj w Panu Bohu Vrozeny a Statezny Rytirz Pan /
Stibor Syrakowsky z Pierkowa Na Stareg Wsy a Paskowie /
a Zabrzese nad rzeku Odru Neywyssy Pisarz Markrabstwi Mo/
rawskeho a w tomto Chramie panie pochowan jest jehozto dussi /
wssemołuczy Pan Buh racz Milostiw begti a w poczet swych wywo /
lenych do Nebeske Slawy przigiti Amen

Použité prameny literatury :

1. Státní oblastní archiv v Brně, Cerroniho sbírka I, č. 79 / soupis náhrobních nápisů/.
2. Okresní archiv ve Frýdku-Místku, Havránkova pozůstalost, karton č. 1, inv. č. 1.
3. Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Ostravě, Seznam movitých kulturních památek okresu Frýdek-Místek, poř. č. 162.
4. Pilnáček, J. : Rody starého Slezska, III. díl, Jílové u Prahy 1972.
5. Pilnáček, J. : Staromoravští rodové, Vídeň 1930.
6. Pinkava, F. : Brušperk a jeho okolí, Olomouc 1869.
7. Wolný, G. : Kirchliche Topographie von Mähren, III. - IV. díl, Brno 1859.
8. Wolný, G. : Die Markgrafschaft Mahren, I. díl, Brno 1835.

Karel HRBÁČEK

CO BY NÁM NEMĚLO BÝT LHOSTEJNÉ

V posledních letech slavilo nebo slaví hodně obcí v našem kraji nějaké výročí - šest set, sedm set let apod. Do rámce oslav někdy patří umístění tabulí s heraldickou tematikou u cest na hraničních obce. Jistě to dělali v nejlepším úmyslu a podle svých schopností. Ale je to věc veřejná a to už nestačí jenom dobrá vůle. Tu by měla být záruka, že tabule budou nejen vkusně, ale i správně provedeny. Uvedu několik příkladů.

Tak v Mořkově si namalovali jelena jako živého pod tatranskými štíty. Malba připomíná spíše obrázek z pouťové střelnice.

V Lubojatech byli skromní. Dali si na tabuli neefektní obraz pečeti z roku 1723, ale nic si aspoň nevymýšleli.

To v sousedním Bítově je chtěli přetrumfnout a podařili se jim to. Vzpomněli si na slavné předky Bítovské z Bítova. Byl to jeden z mála sympatických šlechtických rodů, který se nepošpinil kolaborací s Habsburky. Ale přesto vydávat šlechtický znak za znak obce je dosti pochybné. A ještě horší je, když natěrač a malíř písma udělá Bítovským zelené fafrnochy. To už je tedy evropská zvláštnost.

U toho si myslím, že učni všech stavebních oborů by měli být na školách podrobněji poučeni o základech heraldiky, neboť se jako budoucí stavební pracovníci často dostanou do styku s heraldickými památkami.

Vilém TUREK

WOLFŮV DŮM VE FRÝDKU

/K článku Evy Garbové "Náhrobek Samuela Wolfa z Března na zdi kostela sv. Jana Křtitele ve Frýdku-Místku" v 1. čísle Zpravodaje/

V Jihozápadním rohu Malého rynku ve Frýdku upoutává i dnes pozornost rožní budova postavená Samuelem Wolfem z Března v r. 1660. Název Malý rynek je z doby, kdy na frýdeckém náměstí stála v jihovýchodním rohu Růžencová kaple, která rozdělovala náměstí na Malý a Velký rynek. Tato kaple byla postavena a vysvěcena r. 1649, kdy na frýdeckém zámku vládl hrabě Jiří Oppersdorf. Na základě proticírkevních opatření císaře Josefa II. měl být zrušen nedostavěný mariánský chrám. Po dlouhých a obtížných jednáních bylo povoleno místo mariánského chrámu zrušit a zbořit Růžencovou kapli a tím zmizel i Malý rynek, v jehož jihovýchodním rohu stojí dodnes dům Samuela Wolfa.

Dům, kterému se říkalo také "Konšelský dům", je dvoupatrový s okrouhlou věží směrem do Kostelní ulice. Na přední straně domu bylo původně loubí, které pak bylo zastavěno kupeckými krámkami. Nad vlastním vchodem byl donedávna znak rodu Wolfů - zlatý vlk se dvěma růžemi v modrém poli. Nejzajímavější na této budově bylo to, že v jejím přízemí vybudoval Samuel Wolf místnosti pro rychtu a směrem do dvora 7 kobek pro lehčí provinilce, ve sklepech 6 temných kobek a mučírnu pro těžké provinilce. Ku stavbě těchto zařízení ho vedla snaha zavděčit se městské a zámecké vrchnosti, která takové zařízení dosud neměla. Podle pověsti vedla z Wolfova domu podzemní chodba napříč náměstím do frýdeckého zámku.

V. r. 1977 byla dokončena velkým nákladem rekonstrukce celého Wolfova domu, který byl v desolátním stavu. Náznakově bylo obnoveno loubí, jehož prostory slouží jako stylová vinnárna "U erbu". Obnovena byla i okrouhlá věž s kuželovou střechou pokrytou břidlicí. V prvním a druhém patře domu jsou nyní umístěny ordinace okresního ústavu národního zdraví.

ČLENOVÉ OSTRAVSKÉ POBOČKY GHSP

Ke dni uzávěrky tohoto čísla "Zpravodaje" měla naše pobočka celkem 59 členů, jejichž seznam s adresami a s uvedením jejich badatelských zájmů zde uveřejňujeme.

Douháváme se, že tímto způsobem dojde k navázání bližších kontaktů mezi členy pobočky se společnými nebo podobnými zájmy a k následné širší výměně získaných poznatků a zkušeností. Tím tento seznam jistě přispěje též např. k obohacení heraldických sbírek, k doplnění a zpřesnění rodokmenů našich členů apod.

Seznam se však netýká jen našich členů. Bude jistě také zajímat pražské členy nebo členy ostatních poboček GHSP, kteří zde mohou nalézt kolegu či kolegyni ve svém oboru.

Tento seznam bude průběžně doplňován o nově přijaté členy GHSP a naší pobočky.

/Zpracoval Vladimír Kejla./

CABEJŠKOVÁ Jana, 701 00 Ostrava 1, Na desátém 21

Heraldika. Dějiny umění.

CIMALOVÁ Libuše, 708 00 Ostrava-Poruba, Bulharská 1415

Heraldika a genealogie ostravského regionu. Genealogie rodu Semrádů a Cimalů.

BARTOŠ Miloslav, Ing. 736 01 Havířov 1, Dělnická 1

Rodopis. Historický místopis oblasti západně a severovýchodně od Moravice.

BLAŽEK Miroslav, 709 00 Ostrava 1, Karasova 8

Rodopisná teorie. Rodokmen rodičů.

DOMČÍK Alois, 739 24 Krmelín 55, okr. Frýdek-Místek

Genealogie vlastního rodu, památkářství, historie.

- EJEM Rudolf, 705 00 Ostrava 5, Mitušova 81
Pracuje na rodopisné a historiografické studii Přemyslovců; zpracovává vlastní rodokmen a zkoumá původ vlastního příjmení.
- GARDOVÁ Eva, 708 00 Ostrava-Poruba, Alšova 524
Staré nápisy na Ostravsku.
- HEJDOVÁ Jana, 703 00 Ostrava 3, Syllabova 26
Rod Hejdů /jižní Morava a Krnovsko/.
- HLISNIKOVSKÝ Zdeněk, 793 84 Janov-Petrovice, okr.Bruntál
Neuvádí.
- HREBÁČEK Karel, 708 00 Ostrava-Poruba, Zednická 948
Heraldika, zvláště heraldika slezská a ostravského okolí.
- CHMELOVÁ Jana, 725 29 Ostrava-Petřkovice, čp. 602
Jako posluchačka odborného studia historie se zajímá o obecné otázky genealogie a heraldiky jako pomocných věd historických.
- JÁNOŠÍK Rostislav, 701 00 Ostrava 1, Ahepjukova 2797
Sociálně-genealogická studia významných osobností Ostrava. Historie vlastního rodu.
- KALUS Jaromír, MUDr., 746 01 Opava 1, Tyršova 33
Numismatika a medailérství celého Slezska.
- KAŇOK Leopold, 708 00 Ostrava-Poruba, ul. J. Skupy 21/1639
Zpracovává kroniku rodu Kaňoků a studuje rody příbuzné:
z okr. Frýdek-Místek - Baránek, Beránek, Bialek, Biolek, Blahut, Blahuta, Drabina, Chmelař, Kaňok, Kaňák, Kaniok, Kaniak, Koloničný, Mjarka, Mohyla, Muroň, Pachlopník, Pitřík, Petřík, Petřek, Petr, Platoš, Škapa, Špok, Špak, Špaček, Tomčala, Václavík, Žídek;
z jihomor. kraje - Čech, Dočekal, Doubravský, Gross, Kafka, Kavka, Novotný, Račický, Sobotka, Strosz, Svoboda, Široký, Tretera, Urban, Vedral, Vojtěch, Vondrák;
z Polska - Bogacz, Czepiel, Furgat, Hysko, Drustek, Knapczyk, Korda, Kościecki, Kuczaj, Lanoszka, Ochoński, Pabija, Pawlarczyk, Schab, Strojny, Zieba,
Dále se zabývá heraldikou státní, městskou, cechovní, církevní, šlechtickou i občanskou v celosvětovém rozsahu a se specialisací na Těšínsko. Proto heraldika, heraldická terminologie a její unifikace, vexilologie, faleristika, sfragistika a numismatika s heraldickými prvky.
- KARPECKI Karel, 739 91 Jablunkov 1, Nádražní 752
Zajímá se o příjmení Karpecki a sestavuje rodokmen tohoto rodu.
- KEJLA Vladimír, 701 00 Ostrava 1, Dimitrovova 58
Zpracovává historii a větvení rodu Kejlů původem z Lubné a Šanova na Rakovnicku. Numismatika.
- KOŘÁNKOVÁ Alena, 720 00 Ostrava 3, ul. V. Huga 3
Neuvádí
- KREJČÍK Tomáš, PhDr., 602 00 Brno, Leninova 25
Studium erbovních listin. Šlechtická heraldika Těšínska.
- LÁSKA Karel, 704, 00 Ostrava-Zábřeh, Výškovická 31
Heraldika rodová, městská a církevní.

- LOMIČ Josef, 746 01 Opava 1, Na rybníčku 12
Vlastní rodokmen /Lomič, Lomicz, Lomics, Lomić/.
Heraldika města historických zemí ČSSR.
- MACH Jindřich, Ing., 708 00 Ostrava-Poruba, nám.9.května 500/2
Heraldika ve filatelii. Historie rodu Machů z Horního
Lázu/okr. Příbram/, Nováků ze Žalova /později Ouholičky,
Veselých z Pálče /okr. Kladno/ a rodiny Jos.Kössla z
Panenského Týnce.
- MARKL Vladimír, 735 14 Orlová IV, Lesní 803
Genealogie vlastního rodu, Městské znaky, tvorba nových
znaků.
- MARTÍK Antonín, 793 95 Město Albrechtice, Slezská 2
Heraldika státní, městská a obecní.
- MATEJČKOVÁ Zdeňka, 701 00 Ostrava 1, Gajdošova 29
Neuvádí.
- MAZUREK Stanislav, 704 00 Ostrava-Výškovice, Husarova 27
Studium vlastního rodokmenu. Rodové a městské znaky.
- MERENUS Vít, 704 00 Ostrava 3, Svornosti 15
Neuvádí.
- MIKULEC Zdeněk, RNDr., 701 00 Ostrava 1, Partyzánské nám.1
Vznik a vývoj erbů, heraldika rodová a městská /naše
i zahraniční/.
- MLČOCH Jiří, Ing., 702 00 Ostrava 1, Na bělidle 2
Vznik a vývoj erbů, heraldika rodová a městská /naše
i zahraniční/.
- MÜLLER Karel, 708 00 Ostrava-Poruba, Areál VŠB č. 1771
Historie obce Koryčany /okr.Kroměříž/. Znak rodové
a církevní /olomoučtí kanovníci/. Rod Horeckých z Horky.
- OBLUK Jiří, Ing., 735 14 Orlová IV./čp. 895, okr. Karviná
Městské znaky, jejich vznik a vývoj.
- PACHANSKÁ Kateřina, 701 00 Ostrava 1, Na desátém 21
Studuje historii rodu Pachanských a Tučků,. Dějiny
městského střeleckého spolku v Bratislavě.
- PALÁT Jiří, 708 00 Ostrava-Poruba, Bulharská 1422
Sestavuje rodokmen Palátů a Štěpáníků. Studuje dějiny
řemesel a počátky průmyslu na Valašsku.
- PAVELEK Jan, 746 00 Opava, Tyršova 13
Neuvádí.
- PCHÁLEK Jan, 724 00 Ostrava-Stará Bělá, Mitrovická 98 a
Heraldika. Pečeti obcí přifařených Staré Bělé. Historie
obce Stará Bělá, zdejších selských gruntů a nejstarších
rodů.
- POLEK Jaroslav, 708 00 Ostrava-Poruba, Sokolovská 1340
Znak měst, obcí a starých rodů Čech, Moravy a Slezska;
německé znaky související s českou heraldikou.
- PODEŠVA Alfréd, 715 00 Ostrava-Michálkovice, Kamarytova 13
Rod Podešvů na severní Moravě /Ostravsko, Těšínsko,
Opavsko/ a rod Ponšvarů.

- PODEŠVOVÁ Alžběta, 702 00 Ostrava 1, Newtonova 10
Genealogie a heraldika.
- POPEK Vladimír, 708 00 Ostrava-Poruba, ul. J. Skupy 1709
Ranněstředověké dějiny moravsko-slezského pomezí.
- PUDIL Ladislav, 721 00 Ostrava-Svinov, Polanecká 351
Zajímá se o rodové a městské znaky mluvící a církevní heraldiku. Založil si sbírku pohlednic s erby.
- RECHTAR Antonín, 704 00 Ostrava-Zábřeh, Výškovická 87
Heraldické znaky církevních řádů včetně církevních hodnostářů těchto řádů. Protoheraldika. Okrajově studuje rod Lebedů.
- RÝZNAR Jan, RNDr., CSc, 747 57 Slavkov 174, okr. Opava
Genealogie vlastního rodu, Vlků z Konecchluní na Slavkově, Fulštějnů ze Slavkova, Podstatských z Prusínovic na Slavkově. Historie obce Slavkova u Opavy.
- ŘEHÁNEK Kurt, 747 22 Dolní Benešov, okr. Opava, Hlučínská 18
Historie Dolního Benešova a nejbližšího okolí.
- STACHOVSKÁ Věra, 709 00 Ostrava-Mar. Hory, gen. Hrušky 1210
Znaky městské, obecní a rodové. Hradky a zámky.
- STAŘÍK Josef, 736 01 Havířov 1 - Podlesí, Čelakovského 10
Zajímá se o příjmení Stařík, pocházející z okolí Nového Města na Moravě.
- STIBOR Jiří, 705 00 Ostrava-Hrabůvka, Mitušova 69
Genealogie vlastního rodu. Český a moravský místopis. Hradky a zámky.
- SZABÓ Ludovít, 711 00 Ostrava-Hrušov, Technická 669/7
Sestavuje rodokmen Robenků z Třebovic.
- ŠIKLAR Libor, 708 00 Ostrava-Poruba, ul. M. Majerové 1701
Heraldika.
- ŠREKOVÁ Jana, 794 01 Krnov, ul. K. Čapka č. 9
Heraldika - městské znaky.
- ŠTEFAN Jan, Ing., 701 00 Ostrava 1, nám. Národní fronty 6
Heraldika v numismatice.
- ŠUSTER Drahomír, 720 00 Ostrava-Hrabová, Krašická 20
Historie hradů a zámků. Sbírá starožitnosti /zbraně, hrací strojky apod./
- ŠVEJDA Bohumír, 721 00 Ostrava-Svinov, Hradecká 456
Pracuje na rodové kronice Švejdů /Slezsko, Plzeňsko/.
- TUREK Vilém, 738 01 Frýdek-Místek, Pod vodojemem 2480
Rodopis, se zaměřením na názvy sídel, vesnic a měst, na příjmení a křestní jména Lašska a Valašska.
- TEJKAL Jaromír, 701 00 Ostrava 1, Revoluční 17
Polská šlechtická heraldika. Heraldická a genealogická teorie. Historie rodin Zagorski a Tejkal.
- VALEČEK Pavel, 735 64 Havířov 4, ul. kpt. Jasioka 5/863
Heraldika, městská. Sbírá historické mapy a plány /Měst a zemí/.

- VANĚK Oldřich, 705 00 Ostrava-Hrabůvka, Závodní 17
Heraldika a genealogie /příjmení Vaněk, Stoural, Nowicki/.
- VAVRUŠA Antonín, 737 01 Český Těšín, Smetanova 15
Sběr heraldických znaků, jejich zkoumání a hodnocení
jako historického pramene.
- WANDERBURG Udo, 748 01 Hlučín, o. Opava, Ostravská 29a
Historie města Hlučína a nejbližšího okolí. Genealogie
rodu wanderburgů.
- ZAHNÁŠ Petr, 746 01 Opava, Mánesova 1
Genealogie slezské a moravské šlechty, slezské hrady, hrady
a jejich držitelé, slezská glyptologie a epigrafika.
- ZRZAVÝ Petr, 738 01 Frýdek-Místek, Anenská 633
Neuvádí.

DO VAŠÍ KNIHOVNY

Vojtěch Martínek. Sborník příspěvků k nedožitým devadesátinám. Práce a studie 2. Vlastivědný ústav Frýdek-Místek 1977 s. 51.

Brožura obsahuje 3 statě:

Pavel Pešta: Vývoj jádra Martínkovy prózy,

Oldřich Sirovátka: Martínkův přínos k vývoji české literární
pohádky,

Zdeněk Bár: Redakční a redaktorská činnost Vojtěcha Martínka.
V těchto studiích, opatřených bohatým poznámkovým aparátem, je
mnoho zajímavých údajů i o dalších osobnostech literárního
života ostravského regionu.

Knapová Miloslava: Jak se bude jmenovat?, Academia, Praha
1978, s. 329.

V úvodní části publikace seznamuje s původem a vývojem jmen
u nás užívaných s jazykovým výkladem matričních předpisů.
Jádrem knihy je obsáhlý slovník jmen mužských a ženských,
který uvádí u každého jména jeho původ a význam, domácké po-
doby, cizojazyčné ekvivalenty a kalendářní údaj.

Také polský časopis "Przekrój", který vychází v Krakově, se
věnuje výkladu vzniku a významu jmen v pravidelné rubrice
Pocztą imion. Okruh jmen je poněkud jiný než ve výše uvedené
publikaci; jsou zde vedle jmen užívaných v Polsku vysvětlována
i velmi zřídka používaná jména cizojazyčná. Doporučujeme k
četbě genealogům, jejichž rodokmen sahá do Polska.

Starý, Václav: O nejstarších prachatických pečetích a pečeti-
dlech. In: Okresní archiv v Prachaticích 1955-1975. Prachatice 1975.
s. 42 - 46.

Nejstarší zachovaná prachatická pečeť pochází z r. 1338.
V článku je uveden její popis. Dále se článek zabývá podobou
pečetí používaných městem Prachatice až do počátku 18. stol.
Sborník je bez ilustrací.

Heraldická ročenka na rok 1978. Vydal Heraldický klub České numismatické společnosti pro své členy. Praha 1978. s. 104.

Obsahem ročenky jsou kromě ilustrovaného Kalendária 1978 tyto statě :

Milan Buben : Italská heraldika.

Milan Buben : Italské královské řády.

Tomáš Krejčík : Čeští heroldi za lucemburských panovníků.

Tomáš Krejčík : K soupisu malířů erbovních listin.

Tomáš Krejčík : Další slavatovská patinátní listina.

Pavel R. Pokorný : Opomenuté erbovní listy.

Pavel R. Pokorný : Supralibros Viktorina Vokouna ze Sázavy . Pražská faustovská heraldika.

Pavel R. Pokorný : Znak želivské kanonie v historickém vývoji.

Pavel R. Pokorný : Znak Františka Kardinála Tomáška arcibiskupa pražského.

Karel Liška : Výročí našich měst.

Autory kreseb jsou Zdirad J.K. Čech, Julie Bubnová, Karel Liška a Zdeněk M. Zenger.

- 1c -

DROBNÉ ZPRÁVY

Zajímavý údaj uvádí časopis "Záběr" č. 23 ze 3.11.1978. Z článku L. Švába "Ella Šárková vzpomíná" se dozvídáme, že tato herečka, která působila v Usvobozeném divadle a ve filmu, je sestrou našeho známého heraldika Karla Lišky.

K článku Vladimíra Kejly "Polexina = Apolena?" v i. čísle "Zpravodaje":

"Podle mého mínění je možná záměna křestních jmen Pole-xi-na a A-pole-na: mají tři slabiky stejné. Záměnu mohlo podporovat i to, že nejsou v oné době dost běžné v lidových vrstvách, zejména křesťní jméno Polexina - znám je jen z aristokratických vrstev." /Dr. Josef Beneš /

K článku A. Podešvy a K. Hrbáčka "Tři znaky obce Michálkovic" v 1. čísle "Zpravodaje ":

Při přepisování z originálu /ve 2. odstavci ve 13. a 14. řádku/ došlo omylem k vynechání dolu jménem Pavel. patřícího mezi 6 jam, spadajících pod závod tehdejší Severní dráhy Ferdinandovy v Michálkovicích. Omlouváme se tedy za toto nedopatření jak čtenářům, tak i autorům článku.

- Výbor pobočky -

"Z p r a v o d a j" vydává ostravská pobočka Genealogické a heraldické společnosti v Praze. Vychází nepravidelně a je určen pouze pro potřebu členů GHSP.

Za původnost a obsah článků ručí autoři.

Veškeré články, drobné zprávy a podobně zasílejte laskavě na adresu : GHSP pobočka Ostrava, poštovní schránka 217, 729 17 Ostrava 1.

Uzávěrka 2. čísla byla 17. 11. 1978.

Schváleno k tisku odborem kultury Národního výboru města Ostravy pod č. j. 64/78 z 28.8.1978.